

AMMATILLISEN OPETTAJAKORKEAKOULUN OHJAUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA

**Päivi Kauppila
Toukokuu 2009**

Kehittämishankeraportti

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) KAUPPILA, Päivi	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 30	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelma		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, opinto-ohjaajankoulutus		
Työn ohjaaja(t) PEKKARINEN, Virva-Liisa		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Kehittämishankkeen tarkoitus on kuvata ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelma ja suunnitelman laatimisen prosessi. Toimintasuunnitelmassa on esitetty ohjauksen tavoitteet, sisällöt ja työnjako. Toimintasuunnitelman avulla voidaan varmistaa, että oppilaitoksessa on yhteinen näkemys ohjauksesta ja sen kehittämisestä.</p> <p>Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelma perustuu Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjaussuunnitelmassa kuvattuihin ohjauksen tavoitteisiin. Ohjauksella pyritään ennen kaikkea sujuvan opiskelun varmistamiseen ja tutkinnon suorittamiseen ohjeajassa. Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen sisällöllisiksi painopisteiksi on toimintasuunnitelmassa määritelty ohjaustarpeen arviointi, opintojen etenemisen tukeminen ja seuraaminen, oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja ongelmatilanteisiin puuttuminen sekä alumnitoiminta.</p> <p>Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksessa keskitytään opiskelijoihin, joiden opinnot ovat vaarassa pitkittyä ja keskeytyä. Pitkittyneet opiskeluajat ja opintojen keskeytyminen ovat säännöllisesti esillä korkea-asteen koulutuksesta käytävässä keskustelussa. Oppilaitoksen näkökulmasta on tärkeää erottaa ne pitkittymistä ja keskeytymistä aiheuttavat tekijät, joihin oppilaitos voi toiminnallaan vaikuttaa. Laadukkaalla, opiskelijan ohjaustarpeisiin perustuvalla ohjauksella voidaan edesauttaa opintojen etenemistä.</p> <p>Seuraavaksi toimintasuunnitelmassa kuvatut ohjauksen sisällöt tulee liittää käytännön opetus- ja ohjaustoimintaan. Ammatillisessa opettajakorkeakoulussa tulee määrittää ohjaushenkilöstön tehtävät opiskelijan opintopolun eri vaiheissa. Lisäksi on tärkeää huolehtia siitä, että opiskelijat tietävät, mitä ohjauspalveluja heille on tarjolla ja kuka niistä vastaa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) korkea-asteen ohjaus, ammattikorkeakoulut, opinto-ohjaussuunnitelma, opintojen keskeyttäminen, opintojen pitkittyminen		
Muut tiedot		

Author(s) KAUPPILA, Päivi	Type of Publication Development project report	
	Pages 30	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title The Plan for Student Counselling in Teacher Education College		
Degree Programme (Vocational Teacher Education/Student Counsellor Education/Special Needs Teacher Education) Student Counsellor Education		
Tutor(s) PEKKARINEN, Virva-Liisa		
Assigned by		
Abstract <p>The aim of this development project work was to represent the plan for the student guidance and counselling in Teacher Education College at JAMK University of Applied Sciences. The process of preparing this plan is also illustrated in this report. The plan includes objectives and content of the student counselling and the tasks of the counselling personnel. With the student counselling plan the educational institute can ensure that the personnel share a common view of developing the counselling services.</p> <p>The plan for the student counselling in Teacher Education College is based on the objectives of the strategy set for students' counselling in JAMK University of Applied Sciences. The main objective for counselling is to ensure the smooth progress of studies and graduation in recommended study time. The content of the counselling services in Teacher Education College is focused on evaluating the individual student's needs for guidance, ensuring the progress of studies, recognizing learning difficulties and developing alumni activities.</p> <p>The counselling services in Teacher Education College concentrate on those students, whose studies are in danger of being interrupted. Extended study times and dropouts are frequent themes in discussions about higher education. From the educational establishment's point of view it is significant to discover the factors that can instigate extended study times and dropouts and which the organisation is able to influence on.</p> <p>The contents described in the counselling plan need to be linked up as a part of teaching and counselling practises. In the Teacher Education College the tasks of counselling personnel need to be defined for different phases of studies. Furthermore, it is important to make sure that students know what services are available and who is responsible for them.</p>		
Keywords counselling in higher education, polytechnic, counselling plan, dropout, extended study time		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 LÄHTÖKOHTIA OHJAUKSEN TOIMINTASUUNNITELMAN LAATIMISELLE	3
1.1 Opinto-ohjaussuunnitelma ohjauspalvelujen kehittämisen välineenä	3
1.2 Kehittämishankkeen tausta ja tarkoitus	5
2 OPINTOJEN OHJAUS KORKEA-ASTEELLA	7
2.1 Opintojen ohjauksen toteutumisesta ja kehittämishaasteista	7
2.1 Opintojen ohjaus opintojen etenemisen edistäjänä	10
3 OPINTOJEN OHJAUS AMMATILLISESSA OPETTAJAKORKEAKOULUSSA	14
3.1 Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjausjärjestelmä.....	14
3.2 Kohti yksikkökohtaista ohjauksen toimintasuunnitelmaa	16
3.3 Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelma	18
4 POHDINTA	21
LÄHTEET	24
LIITTEET.....	26

1 LÄHTÖKOHTIA OHJAUKSEN TOIMINTASUUNNITELMAN LAATIMISELLE

1.1 Opinto-ohjaussuunnitelma ohjauspalvelujen kehittämisen välineenä

Opiskelijoiden ohjaus- ja neuvontapalveluiden kehittäminen on ajankohtaista ammattikorkeakouluissa. Opintojen henkilökohtaistamisen korostaminen, yksilölliset opintopolut, aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kysymykset sekä heterogeeninen opiskelijajoukko asettavat haasteita ohjauksen kehittämiseksi. Ammattikorkeakoulun opiskelijoina on nuoria, työelämässä jo ansioituneita aikuisia, ammatinvaihtajia sekä monista eri kulttuuritaustoista tulevia opiskelijoita. Kaikilla näillä opiskelijoilla on omat odotukset opintojen ohjaukselle. Oppilaitoksen opinto-ohjaussuunnitelma tukee laadukasta ohjausta sekä systemaattista ohjaus- ja neuvontapalveluiden kehittämistä. Opinto-ohjaussuunnitelmassa rakennetaan yhteistä näkemystä ohjauksen tavoitteista, sisällöistä, työskentelymuodoista ja työnjaosta.

Numminen, Heino, Joronen-Vallin, Karlsson, Lerkkanen ja Virtanen (2005, 3) kiteyttävät oppilaitoksen opinto-ohjauksen periaatteet opiskelijan oikeuteen saada riittävästi henkilökohtaista ja muuta tarvitsemaansa ohjausta. Lisäksi he korostavat oppilaitoksen koko henkilöstön osallistumista ohjaukseen. Ohjauksen riittävyys ja sisältö sekä henkilöstön ohjausosaamisen varmistaminen ovat haasteita oppilaitokselle. Koko henkilöstön osallistuminen ohjaustoimintaan edellyttää, että opinto-ohjauksen asema on selkeästi määritelty. Lisäksi oppilaitoksessa tulee olla yhteinen näkemys opinto-ohjauksen toimintatavoista, työnjaosta, resursoinnista ja kehittämisestä.

Opinto-ohjausta voidaan jäsentää opintoajan ja opiskelijan polun näkökulmasta, opinto-ohjauksen sisällön ja muodon tai ohjaukseen liittyvän työnjaon mukaan. Opintoajan mukainen jäsenitys korostaa ohjauksen saatavuutta opintoihin hakeutumisvaiheesta opintojen jälkeiseen aikaan saakka. Tämä edellyttää, että opinto-ohjaus on toimivaa myös koulutuksen nivelkohdissa ja yhteistyötä tehdään yli oppilaitosra-

jojen. Opinto-ohjaus voidaan jäsentää myös kolmen tavoitealueen kautta. Opinto-ohjaukseen sisältyy opiskelun ohjaus, urasuunnittelun ohjaus ja psykososiaalinen tuki. Opinto-ohjauksen jäsentäminen näiden tavoitealueiden mukaan voi selkeyttää ohjaukseen liittyvän työnjaon määrittämistä oppilaitoksessa. Ohjauksen työmuodot pitävät sisällään henkilökohtaisen ohjauksen, pien- ja suurryhmäohjauksen sekä opiskelijan ohjaukseen omatoimiseen tiedonhakuun. Työnjaon mukaan jäsennetty opinto-ohjaus kuvaa kaikki ne oppilaitoksen ja sen ulkopuolisen verkoston toimijat, jotka osallistuvat opiskelijan ohjaamiseen ja ohjauspalveluiden kehittämiseen. (Kasurinen 2004, 40 – 56; Numminen ym. 2005, 8 - 10.)

Oppilaitoksen opinto-ohjaussuunnitelmassa sovitaan ohjauksen tavoitteista, sisällöistä, toteutusmuodoista ja työnjaosta. Edellä kuvatut jäsennykset helpottavat sen varmistamisessa, että ohjaus muodostaa kattavan kokonaisuuden ja huomioi opiskelijan yksilölliset ohjaustarpeet. Opinto-ohjaussuunnitelma on tärkeä apuväline myös ohjauksen resurssien kohdentamisessa. Opinto-ohjaussuunnitelmassa oppilaitos voi nimetä ohjauksen toimijat ja huolehtia siitä, että heillä on aikaa ja osaamista ohjata opiskelijaa. Opinto-ohjaussuunnitelman avulla ohjaus- ja neuvontapalveluista voidaan jäsennellysti tiedottaa niin oppilaitoksen sisällä kuin sen yhteistyöverkostoissakin.

1.2 Kehittämishankkeen tausta ja tarkoitus

Tässä kehittämishankeraportissa esitellään keväällä 2009 laadittu ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelma. Lisäksi kuvataan suunnitelman laatimisen prosessi Jyväskylän ammattikorkeakoulun ammatillisessa opettajakorkeakoulussa. Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelmassa on kuvattu opintojen ohjauksen sisällölliset painopistealueet ja ohjaukseen osallistuvan henkilöstön työnjako. Raportin lopussa on kuvattu ne toimenpiteet, joilla suunnitelmassa kuvatut ohjauksen sisällöt liitetään käytännön opetus- ja ohjaustoimintaan ammatillisessa opettajakorkeakoulussa.

Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelma perustuu 1.1.2009 käyttöön otettuun, Jyväskylän ammattikorkeakoulun kaikkia koulutusyksiköitä koskevaan ohjausjärjestelmän kuvaukseen. Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjausjärjestelmä korostaa ohjauksen tarvelähtöisyyttä ja sitä, että ohjauspalveluja on saatavilla opiskelijan koko opintopolun ajan. Ohjausjärjestelmässä on kuvattu sekä keskitetyt että koulutusyksikköihin hajautetut ohjauspalvelut. Ohjauksen painopisteenä nähdään opintojen edistämisen tukeminen, koulutuksen läpäisyasteen nostaminen sekä opintojen pitkittymisen ja keskeyttämisen ehkäiseminen. Nämä tavoitteet ohjaavat myös ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelman laatimista ja kehittämistä, opintojen ohjauksen toteuttamista ja sen tuloksellisuuden arviointia.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma vuosille 2007 - 2012 korostaa koulutuksen läpäisyasteen nostamista kaikilla kouluasteilla. Läpäisyasteen nostaminen edellyttää tehokkaita toimenpiteitä opintojen keskeyttämisen vähentämiseksi. Yhdeksi keinoksi vähentää keskeyttämistä kehittämissuunnitelma nimeää opinto-ohjauksen kehittämisen. Suomalaisten nuorten on todettu päätyvän työelämään hitaasti. Opiskeluajkojen rajoittamiseen on pyritty kehittämällä opintotukijärjestelmää siten, että se suosii normiajassa valmistumista. Kehittämissuunnitelma asettaa kaikilla koulutussektoreilla tavoitteeksi koulutusaikojen lyhentämisen edelleen. Korkeakouluopintojen suorittamista tuetaan kehittämällä opintojen ohjausta niin, että

tutkinnot suoritetaan entistä useammin tavoiteajassa ja opiskelijat siirtyvät työelämään ja jatko-opintoihin nykyistä nopeammin. (Koulutus ja tutkimus 2007 – 2012.) Opetusministeri on keväällä 2009 asettanut työ- ja ohjausryhmän tekemään ehdotukset siitä, kuinka nuorten siirtymistä toiselta asteelta korkeakouluopintoihin sekä koulutuksesta työelämään voidaan nopeuttaa. Työurien pidentäminen edellyttää toimia niin opinto- ja työurien alku- kuin loppupäässä. Toiselta asteelta siirrytään hitaasti korkea-asteen opintoihin ja yliopisto- ja ammattikorkeakouluopinnot aloitetaan iäkkäämpänä kuin muualla Euroopassa. Lisäksi työryhmän tehtävänä on laatia esitys ammatillisten opintojen sekä korkeakouluopintojen keskeyttämisen vähentämiseksi. Avainasemassa nähdään opintojen ohjauksen kehittäminen kaikilla koulutuksen asteilla sekä opiskelijavalintojen uudistaminen. (Nuorten siirtymistä koulutuksesta työelämään nopeutetaan 2009.)

Opintojen edistyminen ja niiden suorittaminen ohjeellisessa opiskeluajassa on haaste niin oppilaitokselle kuin opiskelijallekin. Oppilaitoksen näkökulmasta pitkittyneet opinnot ja opintojen keskeytyminen aiheuttavat taloudellista tappiota. Yksilön kannalta opintojen viivästyminen ja keskeytyminen voivat hankaloittaa koulutusuralla etenemistä ja sijoittumista työelämään. Opintojen pitkittymisen ja keskeyttämisen taustalla voi olla koulutusjärjestelmästä, yksittäisestä oppilaitoksesta tai yksilöstä itsestään johtuvia tekijöitä. Oppilaitoksen näkökulmasta oleellista on määrittää ne tekijät, joihin oppilaitos voi toiminnallaan vaikuttaa. Oppilaitoksessa tulisi olla näkemys, millaisilla opetukseen tai opiskelijoiden tuki- tai ohjauspalveluihin liittyvillä toimenpiteillä opintojen edistymistä voidaan tukea.

Ammattikorkeakouluja kannustetaan kehittämään ohjausta korkeakoulujen toimintaa ohjaavan rahoitusjärjestelmän kautta. Ammattikorkeakouluopetuksen yksikköhinta määräytyy suoritettujen tutkintojen ja koulutuksen läpäisyasteen mukaan. Ohjauksen kehittäminen on siten perusteltua myös oppilaitoksen talouden näkökulmasta. Lisäksi laadukas ohjaus, opiskelijoiden valmistuminen tavoiteajassa sekä sijoittuminen työelämään valmistumisen jälkeen lisäävät oppilaitoksen vetovoimaa ja vaikuttavat positiivisesti aloituspaikkojen täyttymiseen.

2 OPINTOJEN OHJAUS KORKEA-ASTEELLA

2.1 Opintojen ohjauksen toteutumisesta ja kehittämishaasteista

Opintojen ohjauksella pyritään opiskelijan opiskelutavoitteiden toteutumiseen ja opintojen edistämiseen. Yksilön näkökulmasta opintojen ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelija hänen kykyjään ja toiveitaan vastaavalle koulutuslalle, tukea opiskelijan itsenäistä toimintaa ja aktiivisuutta sekä edistää opintojen sujumista ja opiskelijan valmistumista. Ammattikorkeakouluympäristössä ohjauksen tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijan ammatillista kasvua ja ammatillisen asiantuntijuuden kehittymistä. Oppilaitoksen näkökulmasta onnistunut ohjaus parantaa ammattikorkeakoulun toimintamahdollisuuksia, taloutta ja koulutuksen vaikuttavuutta. (Kolehmainen 2004, 17 - 21.)

Ammattikorkeakoulujen opintojen ohjausta on tutkittu viime vuosina varsin paljon. Tutkimusten valossa näyttää siltä, että ammattikorkeakouluilla on vielä kehitettävää opintojen ohjauksessa. Ammattikorkeakoulujen tarjoamien ohjaus- ja tukipalvelujen toimivuutta, saatavuutta ja riittävyttä selvittäneen tutkimuksen mukaan opiskelijat kokevat palvelut puutteellisiksi. Hieman yli neljännes kyselyyn vastanneista oli tyytymätön saamaansa opintojen ohjaukseen, neuvontaan ja tukeen. Opiskelijoista 60 % toivoisi enemmän henkilökohtaista ohjausta ja 40 % kokee, ettei ohjauksessa huomioida opiskelijan yksilöllisiä tarpeita. Lisäksi opiskelijat kokevat opettajien ohjausvalmiudet ja ajalliset resurssit riittämättömiksi. Mentorien, alumnien ja uraohjaajien tukea opiskelijoiden on myös vaikea saada. Usein opiskelijat mainitsevatkin opiskelutoverit ja muut ystävät merkittävimmiksi tuen antajiksi opintoihin. (Markkula 2006.)

Opintojen ohjauksen koetaan ammattikorkeakouluissa painottuvan vahvasti opintojen alkuvaiheeseen. Ohjauksen tavoitealueista työelämään ja urasuunnitteluun liittyvä ohjaus koetaan puutteelliseksi. (Markkula 2006.) Opiskelijoiden saama psykososiaalinen tuki ei myöskään ole riittävää. Opiskelijat kokevat motivaatio-ongelmien ja muiden kriisien kohtaamiseen liittyvän ohjauksen vähäiseksi (Eerola 2004).

Korkeakoulujen arviointineuvosto on vuonna 2001 arvioinut yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opintojen ohjauksen nykytilaa ja esittänyt suosituksia sen kehittämiseksi. Arviointi toteutettiin kahdesta näkökulmasta. Opintojen ohjausta arvioitiin sekä opiskelijan polun näkökulmasta että opintojen ohjausjärjestelmän kokonaisuuden kannalta. Arvioinnissa kiinnitettiin huomiota opintojen ohjausta koskevien käsitteiden selkiintymättömyyteen, ohjaussuunnitelmien puuttumiseen, ohjauksen työnjaon ongelmiin ja siihen, että henkilöstöllä ei ole riittävästi ohjausosaamista. Arviointiryhmä esittää, että opintojen ohjauksen tulisi kattaa kaikki opintojen vaiheet (ennen opintojen alkua, alkuvaihe, keskivaihe, opinnäytetyön laadinta ja työelämään siirtyminen) ja osa-alueet (oppimisen ja opiskelun ohjaus, ammatilliseen suuntautumiseen liittyvä ohjaus ja persoonallisuuden kehittymiseen liittyvä ohjaus). Tärkeänä nähdään myös henkilökohtaisen, yksilöllisiin tarpeisiin perustuvan ohjauksen mahdollisuus. (Moitus, Huttu, Isohanni, Lerkkanen, Mielityinen, Talvi, Uusi-Rauva & Vuorinen 2001.)

Korkeakoulujen arviointineuvosto toteutti vuonna 2005 Opintojen ohjaus korkeakouluissa -seurannan jatkona edellä kuvatulle opintojen ohjauksen arvioinnille. Seuranta osoitti, että ohjauspalvelujen kehittämiseen on viime vuosina kiinnitetty korkeakouluissa huomiota. Arviointiryhmä esittää, että ohjauksen kehittämistyötä on kuitenkin syytä edelleen jatkaa vuonna 2001 toteutetun arvioinnin tulosten suuntaisesti. Lisäksi seurannassa korostetaan, että ohjaus tulisi entistä tiiviimmin kytkeä korkeakoulun opetuksen kokonaissuunnitteluun. Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa tulisi edelleen kehittää opiskeluprosessin työvälineenä, joka huomioi sekä opiskeluun että urasuunnitteluun liittyvät tavoitteet. Arviointiryhmä korostaa myös ohjauksen strategista suunnittelua ja systemaattista kehittämistä. Kehittämisen edellytys on, että korkeakoulut arvioivat ohjausta osana korkeakoulun laadunvarmistusta. Arviointitietoa ohjauspalvelujen toimivuudesta tulisi kerätä opiskelijoilta, henkilöstöltä, hallinnon edustajilta ja keskeisiltä sidosryhmiltä. Korkeakouluilla tulisi myös olla valmiuksia seurata ohjauksen toteutumisesta esimerkiksi opintojen etenemisen näkökulmasta. Tämä edellyttää, että tietojärjestelmien kehittämisessä otetaan huomioon ohjaukselliset kysymykset. (Vuorinen, Karjalainen, Mylly, Talvi, Uusi-Rauva & Holm 2005.)

Lairio ja Penttinen (2005) korostavat opintopolkuperustaisen ja holistisen ohjausmallin merkitystä korkea-asteen ohjauksessa arvioidessaan ohjausta yliopisto-opinnoissa. Tässä mallissa ohjauksen keskiössä on opiskelija ja hänen yksilölliset ohjaustarpeet. Holistinen ohjausmalli kattaa opiskelun ohjauksen, uravalinnan ohjauksen ja persoonallisen kasvun tukemisen. Ohjausta tarjotaan kaikissa opintopolun vaiheissa ja ohjaustoiminta toteutuu moniammatillisena verkostoyhteistyönä. Verkostoyhteistyössä jokainen taho on selvillä työnjaosta ja omista vastuista ohjauksessa. Holistisen ohjausmallin toteutuminen edellyttää ohjauksen sisällyttämistä oppilaitoksen strategiseen suunnitteluun sekä ohjauksen huomioimista henkilöstön osaamisen kehittämisessä ja työn suunnittelussa. (Lairio & Penttinen 2005, 23 - 26.)

Holistinen ohjausmalli korostaa vuorovaikutusta ja kollegiaalisuutta. Mäkisen (2004) mukaan yliopisto-opinnot aloittavien opiskelijoiden tiedot mahdollisista tulevista työnkuvista ja uravaihtoehdoista ovat usein hyvin hataria. Lairion ja Penttisen (2005) tekemän selvityksen mukaan yliopisto-opiskelijoilla on opintojen alkuvaiheessa hyvin vähän vuorovaikutusta opetushenkilöstön kanssa ja opettajat koetaan varsin etäisinä. Opintojen alkuvaiheen ohjauksessa merkittävässä asemassa ovatkin opiskelijatoverit ja vanhemmat opiskelijat. Opettajan merkitys opiskelijan ammatillisen identiteetin selkiinnyttäjänä korostuu vasta opintojen edetessä ja niiden loppuvaiheessa. Yliopisto-opiskelija kokevat, että ohjaus on satunnaista ja sen saatavuus riippuu opiskelijan omasta aktiivisuudesta. Opetushenkilöstön tulisikin hahmottaa kokonaan uusi ohjauksellinen ajattelutapa, jossa henkilöstöllä on aktiivinen rooli ohjausta antavana tahona.

Korkea-asteen ohjauksen kehittämishaasteita määriteltäessä on muistettava, että opiskelijat tulevat korkea-asteen opintoihin toisen asteen oppilaitoksista. He valitsevat tulevan koulutus- ja ammattiuran toisen asteen koulutuksen aikana ja tulevat opintoihin toisella asteella saamansa ohjauksen saattelemana. Numminen, Jankko, Lyra-Katz, Nyholm, Siniharju ja Svedlin (2002) ovat selvittäneet opiskelijoiden kokemuksia ammatillisen toisen asteen ohjauksesta. Opiskelijat arvioivat epäkohtia olevan henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen tukemisessa sekä ammatillisen suuntautumisen sekä jatko-opintoihin ohjaamisessa. Vuorisen ja Valkosen (2005) tutkimus kertoo samansuuntaisista kokemuksista. Korkea-asteella opiskelevat kokevat ennen

korkea-asteen opintoihin hakeutumista saamansa ohjauksen riittämättömäksi. Päätökset koulutus- ja uravalinnoista tehdään usein puutteellisin tiedoin. Opiskelijoilla ei ole ennen opintoja riittävästi realistista tietoa opintojen sisällöistä tai siitä, millaisiin työtehtäviin ja ammatteihin koulutuksen jälkeen voi sijoittua. Epätietoisuus koulutusta vastaavista ammanteista ja työpaikoista oli tyypillistä etenkin ammattikorkeakouluissa opintonsa aloittaneilla opiskelijoilla. Ammattikorkeakoulujen ohjauksella on siten erityisiä haasteita juuri ammatti-identiteetin ja ammatillisen kasvun tukemisessa opintopolun alussa.

2.1 Opintojen ohjaus opintojen etenemisen edistäjänä

Useimmiten ohjauksen tavoitteeksi asetetaan sujuvan opiskelun varmistaminen ja opintojen etenemisen edistäminen. Onnistuneesta ohjauksesta kertovat korkea opintojen läpäisyaste ja pieni keskeyttäneiden määrä. Opintojen pitkittymistä ja keskeyttämisestä voidaan tarkastella yhteiskunnan, koulutusjärjestelmän, yksittäisen oppilaitoksen, koulutusohjelman sekä yksilön näkökulmasta. Oppilaitokselle opintojen pitkittymisestä ja keskeyttämisestä seuraa yleensä rahassa mitattavaa tappiota. Pitkittyneet opinnot sitovat oppilaitoksen ohjausresursseja. Keskeytyneet opinnot laskevat oppilaitoksen rahoitukseen vaikuttavaa läpäisyastetta. Yksilön kannalta opintojen keskeyttäminen voi vaikuttaa kielteisesti työn hakuun tai uralla ja muissa opinnoissa etenemiseen. Yksilön näkökulmasta opintojen keskeytyminen ei kuitenkaan ole aina kielteinen ilmiö. Myönteistä se on silloin, kun opiskelija havaitsee tekemänsä ura- ja opiskeluvalinnat virheellisiksi ja tietoisesti valitsee toisen polun edetä itselleen paremmin sopivalle alalle.

Korkeakouluopintojen pitkittymisen ja keskeyttämisen syistä on olemassa verrattain paljon tutkimustietoa. Syyt voivat liittyä opiskelijan henkilökohtaiseen elämäntilanteeseen tai oppilaitoksen toimintaan. Yksiselitteistä syytä opintojen pitkittymiseen ja keskeyttämiseen ei voida esittää. Vesikansa, Lempinen ja Suomela (2000) jakavat opintojen pitkittymiseen ja keskeyttämiseen vaikuttavat tekijät ulkoisiin ja sisäisiin tekijöihin. Ulkoiset tekijät liittyvät toimeentuloon (opintojen rahoitus, ansiotyön teko), oppilaitosinstituutioon (opetus, ohjaus, ilmapiiri), tutkinnon rakenteeseen (kou-

lutusala, opiskelun muoto), työllisyystilanteeseen (työelämässä arvostetut kvalifikaatiot, työtilanne) tai elämäntilanteeseen (perhemuoto jne.). Sisäiset tekijät voidaan ryhmitellä motivaatiotekijöihin, orientaatiotekijöihin ja suuntautuneisuuteen koulutuslalle (alavalinnan selvyys ja varmuus). Kaikkiin edellä mainittuihin tekijöihin ei oppilaitos voi omalla opetus- tai ohjaustoiminnallaan vaikuttaa.

Ammattikorkeakouluopiskelijat ovat nimenneet opintojensa pitkittymisen ja keskeyttämisen syiksi väärän opiskelualan ja koulutusasteen, taloudelliset vaikeudet ja työhön menon sekä opetukseen liittyvät tekijät. Opiskelijat kokevat, että oppilaitokset eivät opetuksessa huomioi riittävästi opiskelijoiden lähtötasoeroja. Oppilaitokset eivät myöskään panosta opiskelijoiden mielestä riittävästi opintojen alkuvaiheen ohjaukseen. Lisäksi opiskelijat kokevat, ettei opinnoissa riittävästi tueta ammatillisen identiteetin kasvua. Useissa ammattikorkeakouluissa opintojen keskeyttämiseen vaikuttaa oppilaitoksen syrjäinen sijainti ja se, ettei paikkakunta vetoa opiskelijoihin. (Friman & Kokko 2002.)

Vuorinen ja Valkonen (2001) ovat tutkineet koulutusalaohjainten näkemyksiä keskeyttämisen syistä ammattikorkeakouluissa. Merkittävimmiä syiksi koulutusalaohjaintajat nimesivät työhön menon, kiinnostuksen päästä yliopistoon ja vääräksi osoittautuneen alanvalinnan. Koulutusalaohjaintajat eivät samassa määrin maininneet keskeyttämisen syyksi opetuksen laatua, opetusmenetelmiä tai muita oppilaitokseen liittyviä tekijöitä. Tulokset kertovat siitä, ettei kaikilla ammattikorkeakouluilla ole systemaattisia ja vakiintuneita käytäntöjä seurata keskeyttämisen syitä. Näin ollen ammattikorkeakouluissa ei myöskään ole kattavaa tietoa opintojen keskeyttämisen taustalla vaikuttavista tekijöistä. (Vuorinen & Valkonen 2001, 28 – 31.)

Kurri (2006) on selvittänyt yliopisto-opintojen sujumattomuustekijöitä ja opintojen etenemiseen vaikuttamisen keinoja. Kansainvälisessä vertailussa suomalaiset yliopistotutkintojen suoritusajat ovat verrattain pitkiä. Osasyynä opintojen pitkittymiseen on perinteisesti nähty opiskeluaikainen työssäkäynti. Kurrin tutkimuksen mukaan työnteko ei kuitenkaan ole merkittävin syy opintojen pitkittymiseen. Opintojen viivästymiseen vaikuttaa ennen kaikkea vaikeus suunnitella omien opintojen etenemistä. Avainasemassa ovat opiskelutaitojen ja opintojen ohjauksen kehittäminen. Yli-

opistojen haasteena Kurri näkee mm. ohjauspalvelujen resursoinnin ja työnjakoon liittyvät kysymykset sekä opiskelumotivaation ja yliopistoyhteisöön kiinnittymisen edistämisen.

Seinä (2000) on selvittänyt ammattikorkeakouluissa suoritettavien opintojen etenemisen edistämistä sekä opettajien että opiskelijoiden näkökulmasta. Opettajille suunnatun kyselyn avulla etsittiin ehdotuksia opintojen normaaliaikaisen suorittamisen tukemiseksi ja keskeyttämisen ehkäisemiseksi Hämeen ammattikorkeakoulussa. Opiskelijoilta tiedusteltiin ammattikorkeakoulussa koettuja epäkohtia ja toimenpide-ehdotuksia opintojen etenemisen tukemiseksi. Opettajat nostivat merkittävimmiiksi kehittämisalueiksi ohjauskysymykset ja opetukseen liittyvät tekijät. Koulutustiedotamisessa, markkinoinnissa ja opiskelijavalinnassa opettajat korostivat oikean ja kattavan kuvan antamista ammattikorkeakouluopinnoista. Realistisella tiedotuksella ja markkinoinnilla voidaan osaltaan vähentää virheellisiksi osoittautuvia koulutusvalintoja sekä ehkäistä opintojen viivästymistä ja keskeytymistä. (Seinä 2000, 27 - 34.)

Opettajat kokivat myös, että opintojen alkuvaiheen ohjauksella voidaan vaikuttaa opintojen myöhempään etenemiseen. Huomiota tulisi kiinnittää opintojen aloitukseen, ryhmäytymiseen ja opintoihin sosiaalistumiseen. Tässä yhteydessä opettajat korostivat henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen ja toteutumisen seurannan tärkeyttä. Vastaajat kokivat opintojen ohjauksen jokaisen opettajan tehtävänä ja opettajuuden koettiin edellyttävän ohjauksellista otetta työhön. (Seinä 2000, 27 - 34.) Vuorisen ja Valkosen (2001) tutkimuksessa ammattikorkeakoulujen koulutuslajohtajat korostivat myös ohjauksen tehostamista ja nimesivät samansuuntaisia keinoja opintojen etenemisen edistämiseksi.

Opiskelijat korostivat Seinän (2000) selvityksessä opettajien tavoin koulutustiedotamiseen, markkinointiin ja opiskelijavalintaan liittyviä kysymyksiä. Opiskelijat kritisoivat liian myönteisen kuvan antamista opinnoista sekä liian matalia pääsyaatimuksia. Opintoihin sitoutumisen ja opintojen etenemisen edellytyksinä opiskelijat pitivät toimivia opetus- ja ohjausjärjestelyjä. Sen sijaan henkilökohtaisista syistä - kuten väärä ala, motivaation puute tai ihmissuhdeongelmat - johtuviin opintojen

pitkittymiseen ja keskeyttämiseen opiskelijat eivät uskoneet ammattikorkeakoulun voivan vaikuttaa. (Seinä 2000, 34 - 38.)

Selvitin (Kauppila 2007) opintojen ohjauksen ammatillisiin erikoistumisopintoihin laatimassani kehittämishankkeessa opintojen pitkittymisen syitä Jyväskylän ammattikorkeakoulun toteuttamassa ammatillisessa opettajankoulutuksessa. Selvityksen mukaan suurin syy opintojen pitkittymiselle oli opiskelijan työkiireet. Opiskelun yhdistämien työhön ja perhe-elämään on haasteellista, ja opintojen etenemisessä on hankala noudattaa ennalta suunniteltua aikataulua. Koulutuksessa opitun tulisikin olla hyödynnettävissä osallistujan työtehtävissä ja työyhteisössä. Vastaavasti työn tulisi tukea opintoja ja tarjota luontevia mahdollisuuksia opintoihin liittyvien oppimistehtävien laadintaan. Opiskelumotivaation hiipuminen mainittiin myös melko usein opintojen pitkittymisen syyksi. Muutama mainitsi pettyneensä koulutuksen antiin ja koki motivaationsa laskeneen ennen kaikkea tästä syystä. Jotkut vastaajat kokivat koulutuksen rakenteen ja suoritusohjeet epäselviksi. Opintojen etenemistä edistäväksi tekijäksi mainittiin useimmiten vertaisoppiminen sekä vertaisopiskelijoiden antama tuki ja kannustus. Osalla kyselyyn vastanneista opintojen etenemisessä alkoi ilmetä ongelmia sen jälkeen, kun ryhmän yhteiset seminaarit ja tapaamiset olivat ohi.

3 OPINTOJEN OHJAUS AMMATILISESSA OPETTAJAKORKEAKOULUSSA

3.1 Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjausjärjestelmä

Jyväskylän ammattikorkeakoulu on monialainen ammattikorkeakoulu, jossa on neljä koulutusta tuottavaa yksikköä sekä hallintoyksikkö. Koulutusta tuottavat yksiköt ovat ammatillinen opettajakorkeakoulu, liiketoiminta ja palvelut -yksikkö, hyvinvointiyksikkö sekä teknologiayksikkö. Jyväskylän ammattikorkeakoulussa on otettu 1.1.2009 lähtien käyttöön uusi ohjausjärjestelmä. Ohjausjärjestelmässä on kuvattu kaikkia yksiköitä koskevat ohjauksen tavoitteet ja ohjauspalveluiden sisällöt opiskelijan polun näkökulmasta. Ohjausjärjestelmä sisältää myös kuvauksen ohjauksen toimijoista sekä toimijoiden vastuista ja tehtävistä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Jokaisessa yksikössä on nimetty opintojen ohjaaja, jonka tehtävänä on koordinoida koulutusyksikön opintojen ohjausta ja sen kehittämistä.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjausjärjestelmän taustaosassa on kuvattu ajan-kohtaisia haasteita ammattikorkeakoulun ohjaukselle. Haasteena nähdään oppimisen siirtyminen työelämässä tehtäviin projekteihin ja oppimistehtäviin. Merkittävään asemaan nousee tällöin oppimisprosessin yksilöllinen tukeminen sekä tarvelähtöisten ja monipuolisten ohjausvaihtoehtojen kehittäminen. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen edellyttää tunnustamismenettelyjen kehittämistä ja ohjauksen toteuttamista siten, että se tukee opiskelijan valmiuksia tuoda omaa osaamista esille. Esteettömän oppimisympäristön varmistaminen ja tasapuolisten mahdollisuuksien tarjoaminen kaikille oppijoille nähdään myös merkittävänä haasteena. Lisäksi erilaiset opiskelijaryhmät, kuten aikuisopiskelijat tai muista kulttuureista tulevat opiskelijat, edellyttävät ammattikorkeakoululta valmiuksia tuottaa hyvin erilaisia ohjauspalveluja.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjausjärjestelmä kuvaa ohjauksen sisältöjä kolmen ulottuvuuden kautta. Ohjaus pitää sisällään opintojen ohjauksen, uraohjauksen ja itsetuntemusohjauksen. Kaikkia näitä tarvitaan, jotta päästään ohjauksen tavoit-

teisiin, joita ovat sujuvan opiskelun varmistaminen, asiantuntijuuden kehittäminen, ammatillisen kasvun tukeminen, tutkinnon suorittaminen ohjeajassa ja työllistymisen tutkinnon suorittamisen jälkeen. Ohjauksen sisällöt ja toteutusmuodot on ohjausjärjestelmässä kuvattu opintoihin hakeutumisvaiheessa, opintojen alussa, opintojen kuluessa, opintojen päättövaiheessa ja opintojen jälkeen.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjausjärjestelmässä kuvataan ohjauksen toimijat koko ammattikorkeakoulun tasolla. Osa ohjauksesta toteutuu keskitettynä palveluna ja osa hajautettuna eri yksiköihin. Ohjaustoiminta jäsentyy ns. Front Office ja Back Office -toimintoihin. Front Office -toiminta painottuu opiskelijan kanssa tehtävään työhön. Back Office -toiminnasta vastaava henkilöstö työskentelee ensisijaisesti muun ohjaushenkilöstön kanssa. Tiiviimmin opiskelijaa ohjaavat Jyväskylän ammattikorkeakoulussa opettajatutor, opintojaksosta vastaava opettaja, opintojen ohjaaja, koulutuspäällikkö ja vertaistutor. Heidän lisäksi ohjaustyötä tekevät opintopsykologi, opiskelijapalvelujen, hakutoimiston ja kansainvälistymispalvelujen henkilöstö. Ohjausjärjestelmän tavoitteena on selkiyttää eri toimijoiden välistä työnjakoa ja varmistaa, että kaikilla ohjaussisällöillä on nimetty vastuuhenkilö. Jokaisen ohjauksen tehtävissä toimivan tulisi tietää roolinsa opiskelijan ohjaamisessa. Toimivan ohjauksen edellytys on lisäksi se, että opiskelija tietää oppilaitoksen ohjauspalvelujen tarjonnan ja sen, keneltä hän saa tarvitsemaansa tukea ja ohjausta opintoihinsa.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjausjärjestelmässä kuvatut ohjauksen tavoitteet painottavat vahvasti sitä, että opiskelija opiskelee tavoitteellisesti ja valmistuu ohjeajassa. Ohjauksen toimivuutta arvioidaan määrällisillä mittareilla, joita ovat opintopisteiden kertyminen opintojen kuluessa, keskeyttäneiden määrä, koulutuksen läpäisyaste ja valmistuneiden työllistyminen.

Tutkintotavoitteisen koulutuksen tuloksellisuuden tehostamiseksi Jyväskylän ammattikorkeakoulussa toteutetaan vuoden 2009 aikana tutkintotehokkuuden parantaminen -projekti. Projektilla pyritään siihen, että normiaikainen opintojen eteneminen ja opintojen läpäisyaste paranevat ja keskeyttämisaste vähenee kaikissa yksioissa. Projektissa kootaan ja kehitetään yhteisiä toimintamalleja opiskelijan ohjaustarpeiden arviointiin ja opintojen etenemisen seurantaan. Projektissa pyritään määrittämään,

missä opintopolun vaiheessa opintojen etenemisessä on useimmiten ongelmia ja etsimään ohjauksellisia ratkaisuja näihin tilanteisiin. Lisäksi tarkennetaan toimintatapoja niiden opiskelijoiden ohjauksessa, joilla on oppimisvaikeuksia ja jotka tarvitsevat erityistä tukea opintoihinsa. Projektissa keskitytään myös lisääjalla opiskelevien opiskelijoiden ohjaukseen. Opiskelijalle näkyviä toimenpiteitä ovat erilaiset ohjausklinikat. Ohjausklinikassa opiskelija voi saada tukea esimerkiksi opinnäytetyön laatimiseen tai kirjalliseen viestintään liittyvissä kysymyksissä. Tutkintotehokkuuden parantaminen -projekti tukee osaltaan ohjaussuunnitelmassa kuvattuja tavoitteita ja yhtenäistää opintojen ohjausta Jyväskylän ammattikorkeakoulussa.

3.2 Kohti yksikkökohtaista ohjauksen toimintasuunnitelmaa

Ammatilliseen opettajakorkeakouluun kuuluu 1.1.2009 voimaan tulleen organisaatiouudistuksen jälkeen ammatillinen opettajankoulutus, ammatillinen erityisopettajankoulutus, opinto-ohjaajankoulutus ja musiikin koulutusohjelma. Jatkossa ammatillisesta opettajankoulutuksesta, ammatillisesta erityisopettajankoulutuksesta ja opinto-ohjaajankoulutuksesta käytetään nimitystä opettajankoulutus.

Ammatillisen opettajakorkeakoulun opiskelijat muodostavat hyvin heterogeenisen ryhmän. Opettajankoulutuksen opiskelijat ovat aikuisia, joilla on yleensä tehtynä useita koulutus- ja uravalintoja. Opiskelijoilla on myös monipuolista työkokemusta omalta ammattialalta. Lähes kaikki opettajankoulutuksen opiskelijat ovat työelämässä opintojen aikana. Noin 60 % työskentelee opintojen aikana oppilaitoksessa ja loput muualla työelämässä. Opettajankoulutuksen lähtökohtana on aktiivinen aikuinen oppija, jolla on monipuolista kokemustausta, ja joka rakentaa osaamistaan sekä yksilöllisten osaamistavoitteidensa että työyhteisönsä tarpeiden mukaisesti. Oppimisessa korostuu vahvasti oppimisen sosiaalinen ja yhteisöllinen luonne. Musiikin koulutusohjelman opiskelijat ovat pääosin nuoria aikuisia, jotka opiskelevat ensimmäistä ammattiaan. Heillä ei välttämättä ole vielä kokemusta oman alan työtehtävistä ja urasuunnitteluun tarvitaan paljon tukea ja ohjausta. Musiikin koulutusohjelman opetussuunnitelmassa merkittävässä asemassa ovat yksilöllisesti ohjatut instrumenttiopinnot.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjausjärjestelmän käytäntöön vieminen käynnistyi opintojen ohjaajien ja muun ohjaushenkilöstön koulutuksella. Koulutus käynnistyi syyslukukaudella 2008. Kevätlukukaudella 2009 yksikköjen opintojen ohjaajat saivat tehtäväkseen laatia ohjausjärjestelmän pohjalta yksikkökohtaiset ohjauksen toimintasuunnitelmat. Ohjauksen toimintasuunnitelman laatiminen pitää sisällään suunnitelmasta tiedottamisen opiskelijoille ja henkilöstölle.

Ammatillisessa opettajakorkeakoulussa ohjauksen toimintasuunnitelman laatimiseen osallistuivat yksikön opintojen ohjaaja, opettajankoulutuksen koulutuspäällikkö ja opintosihteri sekä musiikin koulutusohjelman koulutuspäällikkö ja opintosihteri. Työryhmä kokoontui kevätlukukauden 2009 aikana viisi kertaa. Kokoontumisten välillä asioita valmisteltiin koulutuskohtaisissa ryhmissä. Työryhmän tavoitteena oli valmistella esitys ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelmasta käsiteltäväksi yksikön johtoryhmässä ja henkilöstökokouksessa.

Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelmassa on esitetty raamit opintojen ohjaukselle ammatillisessa opettajakorkeakoulussa. Työryhmä määritteli ohjauksen sisällölliset painopisteet opiskelijan polun näkökulmasta. Sisällölliset painopistealueet eivät kata kaikkia niitä ohjaussisältöjä, joita ammatillisessa opettajakorkeakoulussa nähdään tärkeänä kehittää. Toimintasuunnitelmaan valittiin ne ohjaussisällöt, jotka katsottiin tässä vaiheessa kaikkien tärkeimmiksi. Näitä samoja ohjaussisältöjä korostetaan myös Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjausjärjestelmän kuvauksessa, johon toimintasuunnitelma perustuu. Sisällöllisten painopisteiden lisäksi työryhmä määritteli ohjaussisältöjen vastuuhenkilöt ja muut toimijat. Ohjauksen toimintasuunnitelma esiteltiin ammatillisen opettajakorkeakoulun johtoryhmässä 5.5.2009. Tämän jälkeen suunnitelmasta keskusteltiin 11.5.2009 pidetyssä koulutusyksikön henkilöstökokouksessa. Henkilöstökokouksessa on edustettuna ammatillisen opettajakorkeakoulun koko henkilöstö.

3.3 Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelma

Seuraavassa kuviossa on esitetty ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelman kehittämisen lähtökohdat.

KUVIO 1. Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toteuttamissuunnitelman lähtökohdat

Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen tavoitteet ja sisällölliset painopisteet noudattavat Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjausjärjestelmän kuvauksessa määritellyjä tavoitteita. Ohjauksessa keskitytään ohjaustarpeen arviointiin, opintojen etenemisen seuraamiseen ja tukemiseen, oppimisvaikeuksien tunnistamiseen ja ongelmatilanteisiin puuttumiseen sekä alumnitoiminnan kehittämiseen. Ohjauksen keskiössä on opiskelijan ohjaustarve. Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauspalvelut kattavat ammattikorkeakouluopintoihin liittyvän ohjauksen, uraohjauksen työelämään ja jatkokoulutukseen sekä itsetuntemusohjauksen.

Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelmassa korostetaan opintojen sujumista ja opiskelijan valmistumisen edistämistä. Ohjauksella pyritään siihen, että opinnot etenevät ja opiskelijat valmistuvat ohjeellisessa opintoajassa. Ohjauspalveluja kohdennetaan erityisesti niille opiskelijoille, joiden opinnot uhkaavat pitkittyä ja keskeytyä. Nämä opiskelijat pyritään tavoittamaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Ohjauksen sisällöllisiin painopisteisiin on nimetty opintojen edistämiseen liittyvien toimintojen lisäksi alumnitoiminnan kehittäminen. Alumnit ovat tärkeä voimavara opetussuunnitelmatyössä ja koulutuksen kehittämisessä. Alumnit voivat myös toimia työelämän yhteistyökumppaneina ja osallistua harjoittelun ohjaamiseen. Tällöin alumnin rooli ammatillisen kasvun tukemisessa ja ammatti-identiteetin kehittämisessä on suuri. Alumnin näkökulmasta ammattikorkeakoulu tarjoaa mahdollisuuden osaavan työvoiman rekrytointiin ja jatkuvaan oman osaamisen kehittämiseen. Alumni voi kehittää osaamistaan ammattikorkeakoulun jatko- ja täydennyskoulutuksen avulla.

Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelma on esitetty liitteessä 1. Toimintasuunnitelma kuvataan neljän taulukon avulla. **Ensimmäisessä taulukossa** on kuvattu ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjaussisällöt. Taulukossa on erotettu se, onko kysymys musiikin koulutusohjelman ja opettajankoulutuksen yhteisistä ohjausprosesseista vai eriytyvistä ohjausprosesseista. Yhteiset ohjausprosessit toteutuvat hyvin samanlaisten periaatteiden mukaisesti molemmissa koulutuksissa. Eriytyvillä ohjausprosesseilla tarkoitetaan sellaisia ohjaussisältöjä, jotka toteutuvat koulutusten erilaisuudesta johtuen hyvin eri tavalla musiikin koulutusohjelmassa ja opettajankoulutuksessa.

Toisessa taulukossa on kuvattu musiikin ja opettajankoulutuksen yhteiset ohjaussisällöt sekä niihin liittyvät vastuuhenkilöt ja muut toimijat. Yhteisissä ohjausprosesseissa korostuu ohjaustarpeen arviointi sekä opintojen etenemisen seuraaminen ja tukeminen. Opiskelijan läsnäoloa ja opintopisteiden kertymistä seurataan, jotta opintojen viivästymiseen voidaan reagoida nopeasti. Lisäksi ohjauksessa keskitytään oppimisvaikeuksien tunnistamiseen ja erityistä tukea tarvitsevan oppijan ohjaami-

seen. Alumnitoiminnassa koetaan olevan kehittämistä molemmissa koulutuksissa ja ohjauksessa keskitytäänkin yhteydenpitoon jo valmistuneisiin opiskelijoihin.

Päävastuun ohjaustarpeen arvioinnista sekä opintojen etenemisen seuraamisesta ja tukemisesta kantavat musiikin koulutusohjelmassa opettajatutor ja opettajankoulutuksessa vastuukouluttaja. Heidän tukenaan on opintojen ohjaaja ja tarvittaessa Jyväskylän ammattikorkeakoulun opintopsykologi. Opintopsykologilla on merkittävä rooli myös erityistä tukea tarvitsevan oppijan ohjaamisessa. Opintojen etenemisen seuraamisessa ja tukemisessa ammatillinen opettajakorkeakoulu voi kehittää molempia koulutuksia hyödyntäviä yhteisiä toimintatapoja. Koko ammattikorkeakoulun tavoitteena on esimerkiksi kehittää opiskelijahallintajärjestelmää siten, että opintojen etenemisen seuraaminen on sujuvaa.

Kolmannessa taulukossa kuvataan musiikin koulutusohjelman ja **neljännessä taulukossa** opettajankoulutuksen eriytyvät ohjausprosessit. Ohjauksessa keskitytään opiskelijoiden rekrytointiin ja hakuvaiheen ohjaukseen, opiskeluun sitouttamiseen ja opintojen käytäntöihin perehdyttämiseen sekä opintojen hyväksilukuun. Eriytyvissä ohjausprosesseissa ohjauksen toteutumisessa ja työnjaossa on eroja musiikin ja opettajankoulutuksen välillä. Erot ohjauksen käytännöissä johtuvat erilaisista koulutusprosesseista ja koulutusten toteuttamistavoista. Musiikin koulutusohjelman ohjauksessa voidaan hyödyntää Jyväskylän ammattikorkeakoulussa nuorten tutkintoon johtavaa koulutusta varten suunniteltuja ohjauspalveluja. Esimerkkinä tästä on vertaistutortoiminta.

4 POHDINTA

Ammattikorkeakoulujen ohjauksen riittävyttä ja toimivuutta on selvitetty viime vuosina varsin paljon. Opiskelijat arvioivat saamansa ohjauksen useissa selvityksissä riittämättömäksi. Ohjaus ei myöskään ulotu opiskelijan koko opintopolun ajalle. Ohjaus koetaan riittämättömäksi etenkin opintojen alku- ja päättövaiheessa. Usein korkeakouluopintoihin tullaan puutteellisin tiedoin ja epärealistisin odotuksin. Korkeakouluilla onkin suuri haaste tukea opiskelijoiden ammatillista kasvua ja ammatti-identiteetin rakentumista opintojen kuluessa. Lisäksi korkeakouluilta odotetaan ohjausta, joka entistä paremmin tukee valmistuneiden urasuunnittelua ja työelämään sijoittumista.

Opintojen viivästymisen ja keskeyttämisen syistä on olemassa verrattain paljon tietoa. Oppilaitoksen näkökulmasta on tärkeää selvittää ne syyt, joihin oppilaitos voi opetus- ja ohjaustoiminnallaan vaikuttaa. Ohjauksen tehostaminen ja parempi kohdentaminen on nähty yhtenä merkittävänä keinona edistää opintojen etenemistä.

Tänä päivänä oppilaitoksissa korostetaan, että ohjaus on jokaisen opiskelijan kanssa työtä tekevän tehtävä. Tämä edellyttää, että oppilaitoksessa on yhteinen näkemys ohjauksen tavoitteista, sisällöistä, toimintatavoista ja työnjaosta. Oppilaitoksen ohjaussuunnitelma on asiakirja, jossa näistä voidaan sopia. Ohjaussuunnitelma on hyvä laatia ohjaustyötä tekevien yhteistyönä. Lisäksi on tärkeää huolehtia siitä, että jokainen on tietoinen ohjaussuunnitelmassa sovitusta asioista. Oleellista on tiedottaa suunnitelmasta myös opiskelijalle. Opiskelijan tulisi tietää millaisia ohjauspalveluja oppilaitoksessa on ja keneltä hän voi niitä saada.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjaussuunnitelmassa ohjauksen keskiössä on hoollistisen mallin mukaisesti opiskelijan yksilölliset ohjaustarpeet. Ohjaus sisältää oppimisen ohjauksen, uraohjauksen ja psykososiaalisen tuen. Ohjaushenkilöstön välinen työnjako on kuvattu mallina, jossa ammattikorkeakoulu tarjoaa ohjauspalveluja sekä keskitetysti että yksikköihin hajautettuna palveluna. Jyväskylän ammattikorkeakou-

lun koulutusyksiköt ovat keväällä 2009 käynnistäneet yhteisen ohjaussuunnitelman pohjalta yksikkökohtaisten ohjauksen toimintasuunnitelmien laatimisen.

Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelma laadittiin musiikin koulutusohjelman ja opettajankoulutuksen yhteistyönä. Toimintasuunnitelman laatimiseen ei osallistunut opettajia tai kouluttajia. Opettajatutoreiden ja vastuukouluttajien mukanaolo olisi voinut kuitenkin syventää ryhmän näkemystä koulutusprosessien toteuttamisesta ja ohjauksellisista toimenpiteistä. Opetus- ja muu henkilöstö kommentoi toimintasuunnitelman luonnosta yksikön henkilöstökokouksessa, jonka jälkeen toimintasuunnitelma tarkennettiin tässä raportissa esitettyyn muotoon.

Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksen toimintasuunnitelmassa on kuvattu ohjauksen sisällölliset painopisteet ja eri toimijoiden välinen työnjako. Toimintasuunnitelmaan ei ole kirjattu kaikkia opiskelijoille suunnattuja ohjauspalveluja. Tässä vaiheessa ohjauksen tavoitteissa ja sisällöissä nähtiin tärkeänä painottaa Jyväskylän ammattikorkeakoulun linjauksen mukaisesti opintojen etenemistä ohjeellisessa opintoajassa ja keskeyttämisen ehkäisemistä. Ohjauksen toimenpiteet on suunnattu erityisesti niille opiskelijoille, joiden opinnot ovat vaarassa viivästyä ja keskeytyä. Opintojen etenemisen ongelmiin pyritään puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Seuraavaksi toimintasuunnitelmassa kuvatut ohjauksen sisällöt tulee liittää käytännön opetus- ja ohjaustoimintaan. Tärkeää on myös huolehtia siitä, että opiskelijat tietävät, mitä ohjauspalveluja heille on tarjolla ja kuka niistä vastaa. Tavoitteena on, että syksystä 2009 alkaen opintojen ohjausta toteutetaan toimintasuunnitelmassa esitetyn työnjaon mukaisesti.

Ohjauksen toimintasuunnitelmaa viedään käytäntöön koulutuskohtaisissa ryhmissä. Opettajankoulutuksen ohjauksesta vastaavat henkilöt määrittävät yhdessä, mitä toimintasuunnitelmassa mainitut henkilöt konkreettisesti tekevät opintopolun eri vaiheissa. Vastaava keskustelu käydään musiikin koulutusohjelman ohjaushenkilöstön kanssa. Lisäksi koulutusyksikössä on syytä miettiä, mitä ohjaustoimia voidaan tarjota keskitetysti molempien koulutusohjelmien opiskelijoille. Ohjauksen toteut-

tamissuunnitelman käytäntöön viemisessä otetaan huomioon myös Jyväskylän ammattikorkeakoulussa tehty kehittämistyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulussa ollaan esimerkiksi kehittämässä opiskelijahallintajärjestelmää siten, että sen avulla voidaan systemaattisemmin havaita opintojen viivästymisiä ja ennakoida mahdollisia keskeyttämisistä. Tämä kehittämistyö antaa välineitä myös ammatillisen opettajakorkeakoulun opintojen ohjaukseen.

Erityisenä kehittämisen kohteena opettajankoulutuksessa on alkuvaiheen ohjaus. Opiskelijat ovat koulutuksesta antamassaan palautteessa toivoneet selkeämpää orientointia juuri opintojen aloitusvaiheeseen. Jatkossa on syytä arvioida esimerkiksi henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimiseen käytäntöjä ja vastuukouluttajan resursseja ohjata hops-työskentelyä. Lisäksi opettajankoulutuksessa on tarpeen kehittää käytäntöjä ohjaustarpeen ja yksilöllisen tuen tarpeen arviointiin. Erityisen haasteellista on miettiä, miten opiskelijat voidaan ohjata Jyväskylän ammattikorkeakoulun keskitettyjen ohjauspalvelujen äärelle. Valtaosa opettajankoulutuksen opiskelijoista asuu muualla kuin Jyväskylässä, jolloin Jyväskylässä tarjotut ohjauspalvelut eivät opiskelijoita saavuta. Kolmantena kehittämiskohteena opettajankoulutuksessa on opinnoissaan viivästyneiden ja lisäajalla opiskelevien ohjaus. Haasteena on tarjota ohjaustoimenpiteitä siinä vaiheessa, kun opiskelijaryhmän yhteiset seminaarit ja tapaamiset ovat ohi.

Musiikin koulutuksessa ohjauksen kehittämishaasteena on opettajatutoreiden ja vertaistutoreiden ohjaustyön kehittäminen ja ohjauksen yhtenäistäminen. Opettajatutoreiden kanssa tulee kehittää toimintatapoja opintojen etenemisen seurantaan ja tukemiseen. Vertaistutoreiden työskentely painottuu nykyään hyvin paljon opintojen alkuvaiheeseen. Jatkossa onkin syytä tarkentaa vertaistutoreiden ohjausroolia opin-
topolun muissa vaiheissa. Oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja ongelmatilanteisiin puuttuminen kaipaa myös vielä selkeämpiä toimintaohjeita. Opinto-ohjaajan ja opintopsykologin sekä muiden ammattikorkeakoulun keskitettyjen palvelujen yhteistyö oppimisvaikeuksien tunnistamisessa ja opiskelijan tukemisessa on vasta muotoutumassa.

LÄHTEET

- Eerola, H. 2004. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden hyvinvointi 2004. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 16. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Friman, M. & Kokko, P. 2002. Keskeytyminen opiskelijan silmin. Teoksessa Kokko, P. (toim.) Kuuluuko keskeyttäminen kenellekään? Opedin K-renkaan loppuraportti. Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Kasurinen, H. 2004. Ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Teoksessa Kasurinen, H. (toim.) Ohjausta opintoihin ja elämään – opintojen ohjaus oppilaitoksessa. Helsinki. Opetushallitus, 40 - 56.
- Kauppila, P. 2007. Opintojen pitkittyminen ja ohjaukselle asetetut tavoitteet ammatillisessa opettajankoulutuksessa. Kehittämishankeraportti. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu, ammatilliset erikoistumisopinnot.
- Kolehmainen, S. 2004. Opintojen ohjaus on opintojen edistämistä. Teoksessa Kolehmainen, S. & Kallinen, R. (toim.) Laatu ammattikorkeakouluopintojen ohjaukseen. Oped-Laatu -projektin loppuraportti. Hämeen ammattikorkeakoulu. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy, 17 - 27.
- Koulutus ja tutkimus 2007 - 2012. Kehittämissuunnitelma. Opetusministeriön julkaisuja 2008: 9.
- Kurri, E. 2006. Opintojen pitkittymisen dilemma. Tutkimus opintojen sujumattomuustekijöistä yliopistoissa ja niihin vaikuttamisen keinoista. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus rs 27/2006. Helsinki.
- Lairio, M. & Penttinen, L. 2005. Kohti uutta ohjauskulttuuria. Teoksessa Nummenmaa, A-R., Lairio, M., Korhonen, V. & Eerola, S. (toim.) Ohjaus yliopiston oppimisympäristöissä. Tampere: Yliopistopaino – Juvenes Print Oy, 19 - 43.
- Markkula, J. 2006. Ammattikorkeakoulu opiskelijan silmin. Opinnot, opintojen ohjaus ja vaikutusmahdollisuudet. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus rs. 28/2006. Helsinki.
- Moitus, S., Huttu, K., Isohanni, I., Lerkkanen, J., Mielityinen, I., Talvi, U., Uusi-Rauva, E. & Vuorinen, R. 2001. Opintojen ohjauksen arviointi korkeakouluissa. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 13: 2001. Helsinki: Edita Oyj.
- Mäkinen, M. 2004. Mikä minusta tulee ”isona”? Yliopisto-opiskelijan ammattikuvan kehittyminen. Teoksessa Tynjälä, P., Välimaa, J. & Murtonen, M. (toim.) Korkeakoulutus, oppiminen ja työelämä. Juva: PS-kustannus, 57 - 75.

Numminen, U., Heino, J., Joronen-Vallin, K., Karlsson, R., Lerkkanen, J., Virtanen, R. & Pirttiniemi, J. 2005. Miten tuemme opiskelijaa oppilaitoksessamme? Opas ammatillisen oppilaitoksen opinto-ohjaussuunnitelman laatimiseen. Opetushallitus.

Numminen, U., Jankko, T., Lyra-Katz, A., Nyholm, N., Siniharju M. & Svedlin, R. 2002. Opinto-ohjauksen tila 2002. Arviointi 8. Helsinki: Opetushallitus.

Nuorten siirtymistä koulutuksesta työelämään nopeutetaan. 2009. Opetusministeriön verkkosivut. Viitattu 23.4.2009.

[Http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2009/04/nopeutustyoryhma.html](http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2009/04/nopeutustyoryhma.html)

Seinä, S. 2000. Opintojen etenemisen edistäminen. Näkökulmia ja pohdintoja opintojen pitkittymisen ja keskeyttämisten ehkäisemiseksi Hämeen ammattikorkeakoulussa. Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisuja C: 22.

Vesikansa, S., Lempinen, P., Suomela, S. 2000. Tehokkaaseen opiskeluun – norminopeutta vai mielekästä oppimista. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus rs. Viitattu 15.4.2009. [Http://www.otus.fi/tehokkaaseen.htm](http://www.otus.fi/tehokkaaseen.htm)

Vuorinen, P. & Valkonen, S. 2001. Opintojen keskeyttäminen ammattikorkeakoulussa oppilaitoksen näkökulmasta. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto. Tutkimuslauseita 14.

Vuorinen, P. & Valkonen, S. 2005. Ammattikorkeakoulu ja yliopisto yksilöllisten koulutustavoitteiden toteuttajina. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto. Tutkimuslauseita 25.

Vuorinen, R., Karjalainen, M., Myllys, H., Talvi, U., Uusi-Rauva, E. & Holm, K. 2005. Opintojen ohjaus korkeakoulussa – seuranta 2005. Korkeakoulujen arviointineuvosto. Verkkojulkaisuja 5:2005.

TAULUKKO 1. Ammatillisen opettajakorkeakoulun ohjauksisällöt opiskelijan polussa

Musiikin ja opettajankoulutuksen *yhteiset ohjausprosessit* ja eriytyvät ohjausprosessit opintopolun eri vaiheissa

TAVOITE	ENNEN OPINTOJA →	OPINTOJEN ALOITUS- VAIHEESSA →	OPINTOJEN KULUESSA →	OPINTOJEN PÄÄTTÖ- VAIHEESSA →	OPINTOJEN JÄLKEEN
Opiskelijan kriittinen ajattelu kehittyy ja hänestä tulee itsenäinen ja vastuullinen osaaja		ammattikuvan ja opintojen tavoitteiden hahmottaminen kansainvälistymisen mahdollisuuksista tiedottaminen	(opetus) harjoittelun ohjaaminen ja tukeminen	valmistuneiden ohjaus jatko- ja täydennyskoulutukseen	<i>alumni-toiminta</i>
Opiskelija on päämäärätietoinen ja opiskelee tavoitteellisesti mittari, musiikki: 45 op ilman hyväksilukuja/ lukuvuosi, tarkistetaan elokuussa mittari, opettajankoulutus: 10 op ilman hyväksilukuja/ lukukausi, tarkistetaan huhtikuussa ja lokakuussa	opintososiaalisiin asioihin liittyvä neuvonta	hopsin ja urasuunnitelman laatimisen tukeminen <i>ohjaustarpeen arviointi</i> osaamisen tunnistaminen opiskeluympäristöön orientointi ja sitouttaminen, käytäntöihin perehtyminen	hopsin toteutumisen seuranta <i>opintojen etenemisen edistäminen ja tukeminen</i> <i>oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja niihin reagoiminen</i> <i>ajanhallinta ja jaksaminen: varhainen puuttuminen ja ohjaaminen eteenpäin</i>		
Opiskelija suorittaa amk-tutkinnon mittari: keskeyttäneiden määrä, läpäisyaste	opiskelijarekrytointi, hakuvaiheen ohjaus	opiskelun tavoitteiden ja välitavoitteiden asettelu <i>läsnäolon seuranta</i>	<i>läpäisyn ja opintoaikojen seuraaminen</i>	neuvontapalvelut valmistumiseen ja tutkintotodistuksen antamiseen liittyen	
Opiskelija sijoittuu työmarkkinoille mittari: valmistuneiden työllistyminen				valmistuneiden ohjaus työhön	

TAULUKKO 2. Musiikin ja opettajankoulutuksen yhteiset ohjausprosessit, vastuhenkilöt ja toimijat

opettajatutor = opettaja, joka vastaa oman opiskelijaryhmän ohjauksesta

opettaja = opintojaksosta vastaava opettaja

opintosihiteeri = opintosihiteeri ja/tai koulutussihiteeri

TEHTÄVÄ, <i>vastuuhenkilö</i>	TOIMIJAT
<p>1. OHJAUSTARPEEN ARVIOINTI, <i>opintojen ohjaaja</i></p> <p>1.1. Tulohaastattelu, hops- ja ahot -työskentelyn käynnistäminen, oppimisvaikeuksien tunnistaminen</p> <p>1.2. Ohjaustarpeen tarkempi arviointi ja ohjaaminen eteenpäin</p>	<p>opettajatutor (vastuukouluttaja)</p> <p>opintojen ohjaaja > opintopsykologi</p>
<p>2. OPINTOJEN ETENEMISEN SEURAAMINEN JA TUKEMINEN, <i>opettajatutor</i></p> <p>2.1. Läsnäolon seuraaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ läsnäoloilmoittautuminen ▪ lähiopetukseen osallistuminen (musiikki: läsnäololista ryhmäopetuksessa ja päiväkirja instrumenttiopetuksessa) <p>2.2. Opintojen etenemisen edistäminen ja tukeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ opintopistekertymän seuraaminen musiikki: 45 op ilman hyväksilukuja/lukuvuosi, tarkistetaan elokuussa opettajankoulutus: 10 op ilman hyväksilukuja/lukukausi, tarkistetaan huhtikuussa ja lokakuussa 	<p>opintosihiteeri opettaja, opettajatutor (vastuukouluttaja)</p> <p>opettajatutor (vastuukouluttaja), opintojen ohjaaja</p>

<p>2.3. Läpäisyn ja opinto-oikeusaikojen seuraaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ läpäisy ohjeellisessa opintoajassa ▪ opintoajan lisäaika-anomukset (vähintään 2 kk ennen opinto-oikeusajan päättymistä) ▪ lisäajalla opiskelevien ohjaus 	<p>opintosihteeri, opintojen ohjaaja</p> <p>opintosihteeri > koulutuspäällikkö/opintojen ohjaaja > johtaja > kehitysjohtaja</p> <p>musiikki: opettaja, opettajatutor opettajankoulutus: opintosihteeri, opettajatutor (vastuukouluttaja), opintojen ohjaaja</p>
<p>3. OPPIMISVAIKEUKSIEN TUNNISTAMINEN JA ONGELMATILANTEISIIN PUUTTUMINEN, <i>opintojen ohjaaja</i></p> <p>3.1. Musiikki: osaamisen itsearviointi, lähtötasotesti</p> <p>3.2. Oppimisvaikeuksien havaitseminen ja niihin reagoiminen opintojen kuluessa</p>	<p>opettajatutor</p> <p>opettajatutor (vastuukouluttaja), opintojen ohjaaja, opintopsykologi</p>
<p>4. ALUMNITOIMINTA, <i>opintojen ohjaaja</i></p> <p>4.1. Yhteydenpito valmistuneisiin opiskelijoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ koulutusten markkinointi ▪ työelämäyhteyksien ylläpito ja kehittäminen ▪ opetussuunnitelmatyöhön osallistuminen ▪ harjoittelun ohjaus 	<p>opintojen ohjaaja, markkinointikoordinaattori koulutuspäällikkö koulutuspäällikkö opettajatutor (vastuukouluttaja)</p>

TAULUKKO 3. Musiikin ohjausprosessi, vastuhenkilöt ja toimijat

TEHTÄVÄ, vastuhenkilö	TOIMIJAT
<p>1. OPISKELIJAREKRYTOINTI JA HAKUVAIHEEN OHJAUS, koulutuspäällikkö</p>	<p>opintosihteeri</p>
<p>2. OPISKELUUN SITOUTTAMINEN JA OPINTOJEN KÄYTÄNTÖIHIN PEREHTYMINEN, opettajatutor</p> <p>2.1. Ammattikuvan ja opintojen tavoitteiden hahmottaminen</p> <p>2.2. Opiskelijahallintajärjestelmä</p> <p>2.3. Verkko-oppimisympäristö</p> <p>2.4. Opintososiaaliset edut</p> <p>2.5. Kansainvälinen opiskelijavaihto</p>	<p>opettajatutor, vertaistutor</p> <p>opintosihteeri</p> <p>opettaja, vertaistutor</p> <p>opintosihteeri, opintojen ohjaaja, opintotuki-neuvoja</p> <p>kv-koordinaattori, vertaistutor</p>
<p>3. OPINTOJEN ETENEMISEN SEURAAMINEN JA TUKEMINEN, koulutuspäällikkö</p> <p>3.1. Hyväksiluku</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ahot ▪ opintojen korvaaminen ja sisällyttäminen 	<p>opettaja, koulutuspäällikkö</p> <p>opettaja, koulutuspäällikkö</p>

TAULUKKO 4. Opettajankoulutuksen ohjausprosessi, vastuhenkilöt ja toimijat

TEHTÄVÄ, vastuhenkilö	TOIMIJAT
<p>1. OPISKELIJAREKRYTOINTI JA HAKUVAIHEEN OHJAUS, koulutuspäällikkö</p>	<p>opintosihteeri, opintojen ohjaaja, koulutuspäällikkö</p>
<p>2. OPISKELUUN SITOUTTAMINEN JA OPINTOJEN KÄYTÄNTÖIHIN PEREHTYMINEN, <i>opettajatutor (vastuukouluttaja)</i></p> <p>2.1. Ammattikuvan ja opintojen tavoitteiden hahmottaminen</p> <p>2.2. Opiskelijahallintajärjestelmä</p> <p>2.3. Verkko-oppimisympäristö</p> <p>2.4. Opintososiaaliset edut</p> <p>2.5. Kansainvälinen opiskelijavaihto</p>	<p>opettajatutor (vastuukouluttaja)</p> <p>opintosihteeri, opintojen ohjaaja</p> <p>opettajatutor (vastuukouluttaja), verkko-opetuksesta vastaava yliopettaja</p> <p>opintosihteeri, opintotukineuvoja, opintojen ohjaaja</p> <p>kv-koordinaattori</p>
<p>3. OPINTOJEN ETENEMISEN SEURAAMINEN JA TUKEMINEN, koulutuspäällikkö</p> <p>3.1. Hyväksiluku</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ahot ▪ opintojen korvaaminen ja sisällyttäminen 	<p>opettajatutor (vastuukouluttaja)</p> <p>opintojen ohjaaja</p>